

MKR-sak 2/99 - a)

Ref. 97/661-13-OST

PROTOKOLL

MØTE I NEMND FOR ØKUMENISK SAMARBEID OG MISJON UNDER MELLOMKIRKELIG RÅD FOR DEN NORSKE KIRKE 15.- 16.10.1998, KIRKENS HUS

Til stede:

Fra NØM: Kjell Nordstokke, Astrid Hareide, Notto Thelle (untatt sakene 15, 16 og 19), Alf Isak Keskitalo, Ole Elias Holck, Gerd Karin Røsæg (untatt sakene 15, 16 og 19), Kari Veiteberg, Tore Laugerud, Vidar L. Haanes, Tore Laugerud (observatør SMM) Thor Halvor Hovland (kun fredag)

Oddbjørn Leirvik, innleder til sak 14/98

Fra sekretariatet: Gen.sekr. Stig Utnem (Sak 14/98), førstekons. Stephanie Dietrich (Sak 14/98), førstekons. Ørnulf Steen, sivilarbeider Øyvind Mellem (kun fredag)

Referent: Ørnulf Steen, Øyvind Mellem (Sak 14-16; 19/98)

Forfall:

Gunvor Lande, Ole D. Hagesæther, Asle Eivind Bjorvatn, Jon Anders Brevik

Møtet begynte med middag i kantina kl.16.00. Deretter var man samlet til andakt i kapellet. Møtet ble ledet av nemndas leder, Kjell Nordstokke, som ønsket velkommen til nemndas siste møte i denne perioden. Etter en kort presentasjon av de tilstedeværende ble ny konsulent ønsket velkommen.

Innkalling, saksliste og følgende dagsorden ble godkjent:

Til behandling torsdag 15.10: Sakene 11, 12, 13, 17, 18

Til behandling fredag 16.10: Sakene 14, 15, 16, 19

NØM SAK 11/98: PROTOKOLL FRA NØM-MØTE 19.-20.03.1998

Vedtak: Protokollen godkjennes

NØM SAK 12/98: REFERATSAKER

Saksordfører: Kari Veiteberg

a) Protokoller fra møter i MKR, mai og 8.-9.09.1998

Det ble etterlyst en oppfølging av MKR-sak 30/98 a, pkt 1 om forholdet mellom Norges Kristne Råd (NKR) og NØM. Saken vil bli fulgt opp i direkte kontakt mellom gen.sekr. i NKR og NØM-konsulenten.

Vedtak: *Protokollene tas til etterretning*

b) Protokoll fra MKR/AU, 20.03.98

Vedtak: *Protokollen tas til etterretning*

c) Protokoll fra møte i TN, 17.-18.04.98

Det ble bemerket at det ville være naturlig at også NØM kunne behandle pilegrimsarbeidet.

Vedtak: *Protokollen tas til orientering*

d) Protokoll fra møte i KISP, 23.-24.04.98

Vedtak: *Protokollen tas til orientering*

e) Referater fra styremøter i NKR, 19.05.98 og 26.08.98.

Vedtak: *Referatene tas til orientering*

f) Rapport fra kontaktgruppe Islamsk Råd/MKR for perioden november 96 - mars 98.

Rapporten legges ved protokollen for NØM-møte 15.-16.10.

Vedtak: *Rapporten tas til orientering*

g) Referat fra møte i kontaktgruppa Islamsk Råd/MKR, 29.04.98

Vedtak: *Referatet tas til orientering*

h) Erklæringen fra Oslo-konferansen om religionsfrihet.

Vedtak: *Erklæringen tas til orientering*

i) Referat fra møter i SMM 11.05.98 og 07.09.98

Vedtak: *Referatene tas til orientering*

j) Referat fra møte i Kyrkjeleg Aust-Europa-forum, 05.03.98

Vedtak: *Referatet tas til orientering*

k) Referat fra møter i Mellomkirkelig Utvalg for Borg bispedømme 13.05.98 og 24.08.98

Informasjon om det som foregår i bispedømmene er ønskelig. NØM ønsker ikke å motta referater fra de enkelte møter i bispedømmenes mellomkirkelige eller internasjonale utvalg, men vil gjerne ha kortfattede sammenfatninger, utarbeidet av sekretariatet, som kan fange opp de hovedsaker som det arbeides med i bispedømmene. Det kan også være i form av muntlige rapporter fra NØM's medlemmer.

l) Protokoll fra samtalen mellom MKR/AU og Frikirken om Nasjonalkomite for LVF i Norge

Det ble spurt om ikke også Norsk Søndagsskoleforbund burde være med som observatør.

Vedtak: *Protokollen tas til orientering*

Det ble uttrykt ønske om at NØM også måtte motta referat fra nemnd for gudstjenesteliv.

NØM SAK 13/98 RAPPORTER

Saksordfører: Kari Veiteberg

Det ble etterlyst en felles mal for utarbeiding av rapporter til MKR og nemndene. NØM ønsker å redusere antallet rapporter som sendes ut til medlemmene. For noen rapporters vedkommende vil det være tilstrekkelig å informere om at de er mottatt.

a) Rapport fra delegasjonsreisen til Midt-Østen, rapport nr. 16/98

Det ble bemerket at det er viktig å ikke overse kontakten med de messianske jødene, ikke minst i arbeidet med dialog og forsoning i Israel. Det ble uttrykt glede over at delegasjon bidro til å samle fem ulike teologiske institusjoner i Jerusalem som ikke tidligere hadde kommet sammen.

Vedtak: *Rapporten tas til orientering*

b) Rapport fra besøk på Færøyene, mai 98, fra Harold Holtermann, rapport nr. 23/98

Vedtak: *Rapporten tas til etterretning*

c) Rapport fra deltagelse ved Nordisk tysk kirkekonvent, juni 1998, fra Angela og Marius Mjaaland, rapport nr. 22/98

Vedtak:

1. *Rapporten tas til orientering.*
2. *NØM ber deltagerne skrive en liten artikkel fra konventet til Luthersk Kirketidende eller Nytt norsk kirkeblad.*
3. *NØM ser det som ønskelig at vi fortsatt er med i samarbeidet om konventet ved å sende en til to delegater.*

c) Rapport fra LWF-Rådsmøte, juni 1998, ved Kjell Nordstokke, rapport nr.21/98

Vedtak: *Rapporten tas til orientering.*

NØM SAK 14/98: DRØFTING AV DIALOGBEGREPET

Saksordfører Vidar L. Haanes innledet.

Innledningene ved Notto R. Thelle og Oddbjørn Leirvik vedlegges protokollen.

Momenter fra samtalen:

- Dialogbegrepet har mange fasetter både historisk og i nåtid:
Hos Platon er dialogen konstruert med en tenkt samtalepartner for å få fram et poeng. Hos Augustin er samtalen bevart, men dialogformen forandrer seg fram mot Thomas Aquinas. Istedet for en fiktiv samtalepartner dreier det seg nå om en tese eller spissformulering, som drøftes. Slik finner vi dialogen i bruk også hos Luther (F.eks. i hans prekener og katekisme).
- Dialog er å bruke språket, en ressurs som ikke kan brukes opp. Gjennom dette utvikles og klargjøres både språket og vår forståelse av virkeligheten.
- Dialog er livsstil og livsholdning, men óg en teknisk term. Vanskeliggjør det bruken av begrepet dialog som teknisk term?
- Dialog gir rom for ambivalens som utfordring uten at det skaper konflikt.

- Tillit kan sees som et premiss for dialog, men dialogen kan også bidra i arbeidet med å skape tillit. Dialogen hjelper til å se den andre som en ressurs.

- Dialog er en side ved misjon, på samme måte som proklamasjonen er det. (Jfr. Paulus på Aeropagos) Dialog er nødvendig og viktig i tillegg til proklamasjon. Dette gjelder ikke minst i vår situasjon i dagens Norge i møte med nyreligiøsitet.
- Dialog er også noe annet enn misjon; men dialog som en grunnholdning kan føre til forandring.

- Et problem forbundet med dialog kan være en skjult agenda; f.eks. å hå andre hensikter med dialogen enn det som kommer fram i samtalen. Dette skaper mistillit og kan vanskeliggjøre videre dialog.

- Handler dialog om å nå frem til kompromisser? I vår tradisjon er kompromisser noe som ofte vurderes som negativt. Grunnbetydningen av ordet er imidlertid "å love å gå videre sammen med i forpliktelse".

Vedtak:

NØM takker Notto Thelle og Oddbjørn Leirvik for gode og nyttige innledninger til samtalen om dialogbegrepet, og anbefaler at det, på bakgrunn av innledningene og samtalen, arbeides videre med følgende områder:

- 1. Det utarbeides en sammenfatning om dialog og misjon som fanger opp hovedmomentene i NØMs arbeid med saken.*
- 2. Fortsette samarbeidet med SMM for å styrke menighetenes engasjement i misjon og dialog.*
- 3. Fortsette og følge opp de samtaler som føres med Islamsk råd og Det Mosaiske trossamfunn og initiere dialog med Human-Etisk Forbund, og arbeide for at dialogen får videre nedslagsfelt lokalt. (Jfr. Dialogue in community)*

4. Delta i resepsjonsprosessen av de dokumenter og uttalelser som utarbeides i det internasjonale økumeniske miljø vedr. dialog og misjon.

5. Vurdere om dialogspørsmålet på sikt bør legges fram som en kirkemøtesak.

NØM SAK 15/98: KANDIDATER TIL NØM

I forbindelse med oppnevning av kandidater til NØM ble følgende forhold drøftet:

- Kjønn og alder
- Kompetanse/erfaring
- Aktuelle nettverk/organisasjoner som burde være representert
- Tilknytning til lokalmenighet/bispedømmer/
- Arven til det nye NØM
- Aktuelle kandidater

Sekretariatet vil ta disse forhold til etterretning i det videre arbeidet med å finne kandidater til NØM for perioden 1999 til 2002. Kandidatforslagene innsendes innen 30. november d.å.

Vedtak: *NØM ber sekretariatet arbeide videre med forslag på kandidater til NØM og oversende forslagene innen fristen.*

NØM SAK 16/98: LWF'S KARTLEGGING AV FORSTÅElsen AV MISJON I MEDLEMSKIRKENE

Saksordfører: Ole Elias Holck

Utkast til svar ble utdelt på møtet. Synspunkter som fremkom blir innarbeidet i svaret.

Vedtak: *NØM ber konsulenten slutføre arbeidet med å svare på spørsmålene fra LWF og oversende svarene. Svaret vedlegges protokollen.*

NØM SAK 17/98: KVINNETIÅRET

Saksordfører Gerd Karin Røsæg innledet

Momenter fra samtalen:

- Perspektivet har ikke vært særlig tydelig i NØM, bortsett fra i forbindelse med oppnevninger. Samtidig er det grunn til understreke at kompetanse som erfarne kvinner i nemnda har representert har vært viktig.

- Det ble tydelig understreket at solidaritet med kvinner handler om langt mer enn kvoter. Bedre oppfølging av (kvinnelige) delegater er en side ved dette. Kvinnekonulenten utfordres til å virkeliggjøre etableringen av nettverk for kvinner som sitter i internasjonale kirkelige råd og utvalg. Det ble også uttrykt ønske om at det arbeides videre med lederutviklingskurs for kvinner i lederskap i kirken.
- Det ble uttrykt ønske om å invitere kvinnekonulenten til å møte NØM.

Vedtak:

NØM oversender følgende presiseringer og tillegg i forhold til de punkter som fremkommer i brev av 12.06.98 fra Kirkerådet i forbindelse med strategiplan for feltet kvinne- og likestillingsspørsmål som innspill i det videre arbeid med kvinnespørsmål:

1. *Fremme kvinners fulle deltagelse i kirke og samfunnsliv, spesifikt i lederstillinger.*
2. *Synliggjøre kvinners arbeid med teologi, gudstjeneste og trosliv og ta aktivt i bruk deres kompetanse.*
3. *Vektlegge kvinners kompetanse i kirkens arbeid for fred, rettferdighet og vern om skaperverket.*
4. *Intensivere kirkens innsats mot vold og overgrep*
5. *Motivere og styrke unge kvinner til aktiv deltagelse i kirkens råd og utvalg.*

NØM SAK 18/98: ARVEN TIL DET NYE NØM - HOVEDSAKER FREMOVER.

Saksordfører: Astrid Hareide

Innledningsvis ble det utvekslet synspunkter på hvordan arbeidet i nemnda har fungert i løpet av denne første perioden. Det ble bl.a. uttrykt glede over det som skjer gjennom SMM og at NØM kom til det punkt at det har vært en første kontakt mellom NØM og representanter for SMM-organisasjonene slik det skjedde i mars 1998

Som del av samtalen om hovedsaker fremover, drøftet NØM forslaget til mål og strategiplan for Den norske kirke som skal behandles av Kirkemøtet 1998. NØM vil gi uttrykk for at det kan synes vanskelig å se mål og strategiplanen som en plan for hele Den norske kirke. Dertil er prosessen for lite involverende i forhold til bispedømmeplanet. Planen slik den foreligger er også for snever. Som eksempel ble nevnt at Den norske kirkes diakonale engasjement er langt mer enn det som kommer til uttrykk i forslaget til mål og strategiplan

Det ble uttrykt sterkt ønske om en bedre involvering av nemndene i arbeidet med mål og strategiplaner. Det er vanskelig å få til relasjonene mellom strategiplan og virksomhetsplan uten at nemndene aktivt trekkes med i planarbeidet. NØM så seg på denne bakgrunn ikke i stand til å komme med konkrete innspill i forhold til mål og strategiplan, noe som ble oppfattet som beklagelig

Det ble fra sekretariatets side opplyst at det arbeides med en bedret koordinering av møtetidspunkter for de ulike nemnder og komiteer i forhold til rådernes møter

Er det behov for å opprettholde NØM, tatt i betraktning flere faktorer

- Norges Kristne Råd er etablert,
- Nasjonalkomiteen for LWF blir stiftet i disse dager
- SMM er godt igang,

I samtalen ble det gitt uttrykk for at det er ønskelig å opprettholde NØM som egen nemnd. Dette ble begrunnet både ved å se tilbake og fremover. Forberedelsen til misjonskonferansen i Salvador, prosessen "Gud er løs" ble trukket frem. Likeledes kontakten SMM/NØM. Det ble også pekt på det viktige i at det finnes en nemnd for misjon i kirkens rådsstruktur. Dette stimulerer til kommunikasjon og kontakt, noe som trekker organisasjonene ut av en mulig isolasjon i forhold til rådsstrukturen.

I samtalen om hva som skal være NØM's fremtidige funksjon ble bl.a. følgende nevnt:

- Det er ønskelig å følge opp de prosesser som er relevante for NØM's fagområde som foregår i de økumeniske organer. Flere av disse sakene kan være aktuelle å fremme for bispedømmene også.
- Evangelisering.
- Fortsatt samarbeid med SMM.
- Oppfølging av religionsdialogen og innspill i forhold til den flerkulturelle situasjonen
- Retningslinjer for nemndenes plass i arbeid omkring delegater for Den norske kirke til ulike økumeniske organisasjoner og møter.
- En tydeligere oppmerksomhet mot ungdom
- Det er viktig at samspillet med de formelle strukturene og det kirkelige mangfoldet skal holdes sammen.
- I alle disse sammenhengene er det viktig at det nye NØM identifiserer sin kompetanse.

Vedtak:

- 1. NØM beklager at nemndene ikke har vært involvert i arbeidet med mål og strategidokumentet som legges frem for Kirkemøtet 1998.*
- 2. NØM gir sin tilslutning til hovedpunktene i de utsendte sakspapirer når det gjelder arbeidsområder.*
- 3. På grunnlag av samtalen i møtet og de utsendte sakspapirer ber NØM sekretariatet utarbeide en rapport til det nye NØM*

NØM SAK 19/98: ORIENTERINGSSAKER

Saksordfører: Thor Halvor Hovland

Det ble orientert om følgende saker

- Midt-Østen-strategien
- Øst-Europa-strategien
- Strategiplanen for de sentralkirkelige råd
- Biskopens økumeniske komité, Nidaros
- Økumenisk ungdomslederkurs
- År 2000
- KV's generalforsamling
- Oversikt over økumeniske kontakter på bispedømmeplan

Ang. Midt-Østen-strategien;

Det ble fra sekretariatets side gjort klart at arbeidet med Midt-Østen-strategien normalt skulle vært behandlet først i NØM. Så har ikke skjedd p.g.a. personellsituasjonen i sekretariatet. NØM mener det bør vurderes å informere SMM, Islamsk råd og Det Mosaiske trossamfunn samt de teologiske lærestedene om MKR-strategien for Midt-Østen. Tunsberg bispedømme har et særskilt ansvar for kontakt med Midt-Østen.

Orienteringssakene tas til etterretning.

NØM SAK 19/98: EVENTUELT

Det ble ikke meldt saker til eventuelt

Notater til NØM-møte 16.10.98

Notto r. Thelle

Refleksjoner omkring dialogbegrepet

I bakgrunnen for denne refleksjonen ligger følelsen av at ordet dialog nå brukes i så ulike sammenhenger at meningen kan utviskes. Det kan romme alt fra nabosamtaler og felles aktiviteter til politiske forhandlinger på høyeste diplomatiske nivå eller dogmatiske forhandlinger på høyeste ekklesiastiske nivå.

Jeg forventer ingen enhetlig definisjon av hva dialog er. Det ville bety en utarming av språket som i sitt vesen er mangetydig og tøyelig. Men kanskje vi kan håpe på en større bevissthet om de ordene vi bruker og om de ulike kontekstene og nivåene vi bruker ord som dialog. Kanskje vi også kan venne oss til å bruke litt flere ord, og være litt mer presise og nyanserte når vi beskriver våre kontakter med andre grupper. Skal vi omtale alt som dialog, eller skal vi bevisst bruke alternative uttrykk, som f. eks. kontaktgruppe, samarbeid, forhandlinger, prosjektgruppe, samtaler og samtaleforum?

Det følgende er noen refleksjoner om dialogbegrepet, dels på bakgrunn av dets historie, dels ut fra de ulike kontekstene det brukes. Om ikke annet kan dette skjerpe vår egen bevissthet når vi bruker begrepet.

Ordet dialog

Jeg er skeptisk til å bruke etymologi for å definere et begrep. For språk er levende og forandrer seg stadig. Språklige forklaringer blir ofte konstruksjoner som støtter egne preferanser.

Det greske verbet *dialegesthai* betyr rett og slett samtale, diskusjon, å tale sammen.

Noen tyder dialog som *dia-logos*, og legger vekt på at *logos* både betyr «ord» og «sannhet» (visdom, tingenes orden og mening), eventuelt med henvisning til Johannesevangeliets identifikasjon av *logos* og Kristus. Dialog blir derfor en samtale der begge parter forenes i søken etter ordenes *logos*, eventuelt i deres forbundethet med Kristus.

Noen kontrasterer dialog med monolog som *mono-logos* (enetale), og sier at dialog er en samtale mellom to parter (*dia-*, *di-*, *tvi-*, *to-*). Språklig sett er dette misvisende, særlig når en da taler om en trialog (samtale mellom tre parter osv), men poenget er klart nok.

I Det nye testamente dukker verbet *dialegethai* opp flere ganger, men står neppe for noe mer enn samtale, diskusjon, f. eks. i Apg 17, der samtalen kanskje ikke er så lyttende og «dialogisk» som en ofte gjør den til.

Dialog som diskusjon/diskurs for å søke sannheten

Det klassiske forbildet er de sokratiske dialogene slik de er overlevert av Platon. En samtale der flere parter kommer til orde i søken etter sannhet. Dialogen er en del av den sokratiske majeutikk (jordmorkunst), der samtalen forløser den innsikt som allerede er til stede i den enkelte. I realiteten er de sokratiske dialogene ganske ledende (eventuelt manipulerende?)

Tilsvarende dialoger i beretningene om Buddha, i kirkehistorien representert ved f. eksempel apologeten Justin (2 årh), senere i historien som fiktive eller virkelige religionssamtaler mellom kristne og muslimer og andre (f. eks. Nicolaus Cusanus, 15 årh.).

Dialog som grunnleggende livsholdning

Den sokratiske tradisjon utformes som en grunnleggende livsholdning i dialogfilosofien til Martin Buber, som i vår tid kanskje er den viktigste bidragsyteren til dialogisk tenkning og livsstil. Hans refleksjoner om to ulike relasjoner – Jeg-Du og Jeg-Det – markerer forskjellen mellom det virkelige møte der den andre blir et levende Du og et uvirkelig møte der den andre bare blir et objekt.

Bubers tanker videreføres bl.a. av Emmanuel Levinas.

Den politiske/ideologiske/sosiale dialogen – alternativer til krig og konflikt

Vi glemmer ofte hvor nær krigen er i vår egen historie, og i geografien. Den politiske dialogen satser på viljen til forståelse, kompromiss og forsoning. Viktige saker må vike for det som er viktigere.

Økumeniske dialoger

Reformasjonen kan tolkes som invitasjon til en dialog det ikke ble noe av. Symbolsk: Luthers teser på kirkedøren i Wittenberg i 1517 var en invitasjon til disputas. Det tok 450 år før den samtalen kom i gang.

Fra kontroverteologi til økumeniske samtaler.

Noen erfaringer fra moderne økumeniske samtaler:

- ◆ Enheten er gitt i utgangspunktet, økumenisk arbeid skal manifestere enheten
- ◆ Fra konsentrasjon omkring ulike lærepunkter til søken etter det felles grunnlag
- ◆ Historisk perspektiv relativiserer til en viss grad kontroverspunktene
- ◆ Innsikt i egne synder og brist
- ◆ Sannhetens hierarki
- ◆ Fra konsensus til konvergens
- ◆ Sansen for mangfold
- ◆ Kompromiss som dialogisk dyd – kamuflere ulikheter?

Religionsdialog

Religionsdialog – interfaith dialogue, dialogue with people of other faiths and ideologies – er et forholdsvis moderne ord. Man taler ofte om dialogen med buddhisme, islam, jødedom etc. eller om dialog mellom ulike religioner. Religionene taler ikke med hverandre, alt dette er stikkord for samtalen mellom *mennesker* fra ulike religioner.

Historisk sett er de fleste religionsdialoger preget av konflikt og konfrontasjon, apologetikk og misjon. Samtalen har vært brukt – i skrift og tale – for å vise den ene religions overlegenhet over den andre.

Den moderne religionsdialogen vokste frem i fotsporene av kristen misjonsvirksomhet. Den negative konfrontasjonslinjen ble etter hvert avløst av en mer positiv holdning, der andre religioner i det meste ble sett på som forberedelse til kristen tro. Man møter den andre dialogisk for å vise at andre religioner får sin fulle oppfyllelse i kristendommen, slik Loven fikk sin oppfyllelse i Kristus. Denne misjonerende dialogen var apologetisk og tolket/vrangtolket andre religioner ut fra en kristen forståelse, men bidrog også til større sans for religionene og motiverte til refleksjon om kristendommens stedegengjørelse.

Barthianismen slo inn i misjonsbevegelsen som en avvisning av slike misjonsdialogiske holdninger, ikke minst representert ved missiologen H. Kraemer (Tambaram 1938), og forsinket utviklingen mot et mer positivt og realistisk møte med andre religioner.

Etter krigen, særlig fra 1950-tallet, begynte man å tale om «den kommende dialogen» med verdensreligionene, og KV bidrog til å starte mange sentra for studium og dialog i Asia og Afrika. Utgangspunktet var det fremdeles svært apologetisk, med sikte på «effektiv evangelisering», men selve dialogsituasjonen tvang frem en rekke nye holdninger: en ny åpenhet for gjensidig inspirasjon, en ny sans for Guds nærvær også i andre religioner og kulturer, en ny refleksjon evangeliets forhold til konteksten – også den religiøse konteksten, en problematisering av den tradisjonelle misjonsforståelsen.

I 1971 etablerte KV en egen seksjon for dialogarbeid.

KV har ingen enhetlig teologi om religionsdialog, men er preget av spenningen mellom radikale pådrivere og moderate eller konservative økumener.

Viktigste retningslinjer nedlagt i «Guidelines on Dialogue» (1979), som legger vekt på at all dialog er «dialogue in community». Viktige prinsipper kommer også til uttrykk i «Mission and Evangelism: An Ecumenical Affirmation» (1982).

I KV-sammenheng er tendensen til å se dialog som en grunnleggende holdning som preger religionsmøtet på alle nivåer, fra det enkle møtet mellom naboer i nærmiljøet til de teologiske samtalene mellom spesialister til ulike former for samarbeid om felles saker på politisk, sosialt, etisk plan, nasjonalt og internasjonalt.

Jeg har selv beskrevet ulike nivåene for religionsdialog på følgende måte:

- ◆ Dagliglivets dialog
- ◆ Dialog utfra engasjement for felles anliggender
- ◆ Dialog om spiritualitet
- ◆ Den teologiske og filosofiske dialogen

På denne bakgrunn kan det kanskje være interessant å vende tilbake til mine innledende spørsmål om vi bør bestrebe oss på en mer nyansert språkbruk. Min egen holdning er vel at det er OK å bruke dialog som et ganske altomfattende begrep, kanskje først og fremst som uttrykk for en grunnholdning og en livsstil i forhold til andre, uten at det hindrer oss i å differensiere våre uttrykk for ulike typer prosjekter i forhold til andre religioner.

Teologiske grunnholdninger

Et underliggende spørsmål i denne sammenhengen, som kanskje en gang burde få en langt bredere debatt, gjelder selve teologien bak religionsdialogen. Er dialogen bare en pragmatisk måte å finne former for å forholde seg til andre på? Er det en kamuflert måte å misjonere på, bare mer indirekte? Er det uttrykk for et samarbeid som ikke berører religionens innerside, men bare uttrykk for vårt engasjement som samfunnsborgere, på lovens eller skapelsens plan, eller i det verdslige regiment? Eller er vi engasjert i dialog ut fra en forventning om at Gud på en eller annen måte er nærværende i andre religioner, og at vi i dialogarbeidet blir delaktige i *missio Dei*, Guds aktive nærvær i andre religioner og kulturer? Osv....

Ulike perspektiv på det nye religiøse Norge - og ulike dimensjonar på religionsmøtet

Nokre punkt til samtale, ved Oddbjørn Leirvik

1 Sjeler på vandring - ei utfordring til misjon

I det nye religiøse Norge er stadig fleire på vandring, på leiting etter nye impulsar, ny identitet, nye fellesskap.

Kyrkja må møte dei som er på vandring med heilage rom som er opne, med invitasjon til Kristusfellesskap, og med rom til å vekse i tru.

2 Organisert pluralisme - ei utfordring til dialog

Parallelt med tendensen til konfesjonslaus, «vandrande» religiøsitet ser vi ein stadig sterkare vekst i religiøse fellesskap (livssynsfellesskap) utanom kyrkjene. Innvandrarar organiserer seg meir og meir med religiøst forteikn.

Kyrkja, skulen og samfunnet må finne gode måtar å kommunisere med dei nye trusfellesskapa (= dei nye minoritetane) på.

«Dialog» kan vere ordna samtalar, evt. også forhandlingar, om saker av felles interesse (eks. religion i skulen, eller i den store samanhengen: «global etikk»). Ein slik samtale er nødvendig i fleirreligiøse samfunn, somme tider for å vende nød.

3 Gjensidig forandring - personleg og kollektivt

Ved sidan av den «nødvendige» dialogen, finst det også ein «spirituell» dialog der vi møtest for å dele liv og tru meir på djupet.

Der menneske av ulik tru møtest ansikt til ansikt, og forpliktar seg på kvarandre, kan det - «beyond dialogue» skje forandring, «mutual transformation» (John Cobb).

Å utsette seg for gjensidig forandring krev personleg motivasjon, men også trusfellesskap kan påverke kvarandre gjennom lengre tids sameksistens.

Lutheran World Federation
Department for Mission and Development
P.O. Box 2100
1211 Geneva 2
Switzerland

MISSION QUESTIONNAIRE

1. In your church's or mission agency's understanding of the call to mission, where is the emphasis placed: on proclamation, advocacy, or services? In practice, what form of activity does such emphasis take?
2. Considering the various contemporary mission challenges (cf. *Together in God's Mission*), which are given high priority by your church or mission agency: challenge of other religions, social challenges (urban areas, socially marginalized and minority groups, indigenous people, immigrants and refugees, etc.), geographic challenges (mission abroad/in-country, maritime ministry, south-south partnership, etc.)?
3. Describe the resources at your disposal for carrying out the mission task (human, material and financial resources).
What type of **human resources** are engaged in your different mission activities (clergy, lay evangelist, professionals, technicians) ? What percentage are women, men?
What kind of **material resources** are at your disposal (especially for the churches): for communication, for mobility/transport, for education, etc..
How sustainable is your mission endeavor with regard to funding? Do you receive **financial resources** from abroad for your mission activities? What percentage ?
4. Which are the main obstacles and difficulties your church or mission agency faces while carrying out the mission task?
5. How is the laity involved in your church's/mission agency's effort to be in God's mission?
6. How are those engaged in your mission activities trained? Any required formal training?
7. Through the work of the Department for Mission and Development (DMD), LWF endeavors to bring together proclamation, advocacy and service in a holistic way. How does your church or agency view this approach?
8. Has your church or mission agency been involved in a joint ecumenical venture in mission? What has been the result?
9. What more does your church or mission agency wish the LWF to do in the future in the area of mission?

BACKGROUND INFORMATION

There are several mission agencies related to Church of Norway, all of them independent from the church in the sense that they have their own structures (general assemblies, boards) without official links to the church. At the same time we mention that the basis for their activity in Norway is the local congregation in the sense that people from the congregations assumes responsibility for mission.

When reading our responses to the questionnaire, one should take into consideration the fact that opinions may differ from agency to agency and from church to agency. These responses try to sum up issues mentioned in the questions.

How is the word mission understood and used in the norwegian context? As a theological term it is used both to express mission efforts abroad and in Norway. This is based on the understanding that the responsibility for mission primarily belongs to the local congregation. As a strategic term, especially for the agencies working in world-wide mission, the term mission is used in the sense crossing geographical and cultural frontiers. Generally they have a concern that a wider understanding of mission runs the risk of emptying the outreach dynamics. There is an ongoing discussion on this issue in Church of Norway.

There are several agencies related to Church of Norway, understanding their work as mission, some of them working exclusively in Norway, others primarily abroad. We have restricted the responses to the agencies working abroad, aware of the fact that this excludes some issues like urban mission in Norway, immigrants as target groups and how to understand mission among baptized people. Out of more than 20 norwegian agencies of different denominations for mission abroad, our responses are related to six lutheran agencies, all of them working abroad, and their strategy documents and statistics. Five of them cooperates officially with Church of Norway through "Joint Council for Cooperation in Mission", mentioned in quest. 5. The responses are as well related to the church, based on a document elaborated in 1993 by three of the six lutheran agencies for mission abroad, together with Church of Norway Council on Ecumenical and International Relations, presented to the General Synod the same year.

QUESTION 1

The main goal of The Church of Norway is expressed through the following phrase: Church of Norway is a confessing, missionary, serving and open "folks-church". This is related to the local church and at the same time have a world-wide purpose. To fullfill this goal, Church of Norway cooperates with several mission agencies and agencies for development service.

Looking into the main goals of the mission agencies they emphasise the concern for proclamation (witnessing and church-planting). Some of them underscore the challenge of reaching new areas/people and all of them consider (diaconal) services an integral part of the activities. Regarding advocacy there has been different approaches like missionaries fighting against slavery in Africa, or defending the rights of the indigenous people in Latin America, to the ones trying to balance advocacy and the risk of being expelled, giving priority to ways of acting that secure the right to stay in the country. The opinion of the local church leaders has been important for the steps to be taken by the ex-patriot workers when they have involved in activities of advocacy..

Activities: proclamation (i.e. evangelization, church-planting and literature work), services like health, education (professional and basic), linguistics/translation, agriculture, social workers. Advocacy is to some extent included in services, especially in relation to human rights.

QUESTION 2

According to the planning documents the mission agencies give priority to geographic challenges: the vision of witnessing the gospel to unreached areas/people. In this way as well expressing the eschatological dimension of the understanding of mission. One of the agencies especially underscore minorities, another mission to the Jewish people, one mention religious seekers with dialogue as an important method, and one is primarily involved in services due to legal limitations in the country regarding proclamation.

In a second level of aims it differs between challenge of other religions, included dialogue, and social challenges, like the socially marginalized, minorities, urbanisation, health, agriculture and education.

There is little engagement in south to south partnership

QUESTION 3

Human resources:

Mission agencies are sending missionaries of a wide range of professions. Statistics for 1997 shows 145 missionaries involved in proclamation (i.e. evangelization, church-planting and literature work). These are clergy (relatively few), lay evangelists, catechists. 146 are involved in services. Services contains a large specter of professions like health, education (professional and basic), linguistics/translation, agriculture, social workers. According to statistics for 1997 43% are men and 57% women.

The agencies as well have staff in Norway working with evangelization, information and fundraising.

Financial resources

According to 1997 statistics, 80% of the funding for foreign mission efforts comes from individual donations, mission circles and donations through local congregations. The most sustainable part of the donations have been from the mission circles. 20% of funding comes from the Government through NORAD (Norw. Agency for Development). The Mission Agencies through Norwegian Council for Mission have a long term agreement with NORAD securing funding for development projects within the programmes of the agencies

QUESTION 4

The maior difficulty could in a better way be expressed as a challenge:

To redefine the identity and understanding of mission in today's context, both in our own country and abroad. We carry our traditions and our history as we face today's reality. We

believe there are important elements for the future in our heritage, at the same time there are elements we need to leave as part of history that is not appropriate for the future.

Some main issues in our redefining work:

Is there a lack of willingness to share what we have received, lack of urge in witnessing due to a spiritual reality which calls upon revival of our church? Is it so that the post-modern age not easily opens and motivates for mission in the sense of witnessing?

How can we change the patterns of relationships between churches in mission from paternalism to partnership, accountability and mutuality? These are issues that have been talked about for many years, but where there are still challenges for change.

Is traditional mission activity still too much one-way-based, still based on a world-view not up-dated, not sufficiently taking into consideration the fact that mission is a challenge belonging to all churches, and that the final responsibility lays with the local congregation?

How do we react to the changing social, cultural and religious situation in our national context, like urbanisation, gender roles, increasing individualism, religious and cultural pluralism?

These questions has to do with, among other issues, how to recruit co-workers, how to do the fundraising and how to motivate for contact and dialogue between people from different religions.

QUESTION 5

A few words on history: The starting point for the mission movement in Norway was the revival movement in the last century. Lay people lifted up the responsibility for proclaiming the gospel to the nations and the first Missionary Society was founded in 1842. From the beginning the work of the agencies in Norway have been carried by lay people, especially women. Activities of the societies were organised in mission circles, local groups coming together once a month, studying the Bible, praying, maintaining contacts with missionaries abroad and doing fundraising. This has been the way of involving people in the responsibility for mission.

An important part of this work has been activities among youth and children.

The mission agencies have their own structure, at the local, regional and national level. At alle levels there are elected boards. It is worth mentioning that ordained people do not have any position in the decision-making structures of the agencies because of their ordination, but they might be elected to the different boards

For the last 20-25 years there has been an increasing awareness of the fact that the responsibility for mission belongs to the whole church/congregation, not only the mission circles and agencies. As a consequence of this awareness and in order to increase local congregations involvement as missionary congregations, there has been established a "Joint Council for Cooperation in Mission", a liaison committee between the church and mission agencies especialy to challenge the congregations to share the gospel in their neighbourhood and throughout the world.

Some of the agencies recruit tentmaker-missionaries, especially to the closed countries, and they send teams of young people for short term activities abroad.

QUESTION 6

Three of the lutheran agencies in Norway have there own schools for training of missionaries. One of them, an independent faculty of theology, another, a theological seminar and the third a training centre/bible-school. Concerning the first two of them one can say there are two main tracks, one is a complete theological formation, the other is missionary training of other professionals, while for the third of them it is only the last one track. One of the schools have a compulsory period of training, serving one of the sister-churches abroad

In general the agencies require formal training for missionary service, except for short-term-teams consisting of young people or individuals working for a shorter period

QUESTION 7

The response will be different from agency to agency and as well within the church. In general terms one could say that the agencies have an approach where they try to bring together proclamation and service, even so making a difference between salvation and sosial change. (For advocacy, se quest.1)

The situation of today represents a double challenge - a challenge for the traditional understanding of mission to open for a wider approach and a challenge for the congregations that seem to have closed their eyes for reaching new people to include the dynamic of witnessing where witness have not been heard. In this we would also be moving towards a more wholistic approach without loosing the dynamics of reaching new areas.

QUESTION 8

One of the agencies is working in an ecumenical structure, considering this an appropriate and good strategy (cfr. letter to DMD from Norwegian Himal-Asia Mission, dated september 28, 1998). Another is involved in an ecumenical christian study centre and in smaller projects. Considering the total of mission effort by norwegian lutheran agencies, there has been few joint ecumenical ventures.

QUESTION 9

We will come back to this question in a letter that will be sent later on.